



Jaargang 28 nr.1

voorjaar 2023

De Hommel

Verenigingsblad IVN Hardenberg-Gramsbergen

25 april ALV in De Koppel

Lotte over haar opa

Interview met Marijke Hagg

Nieuw! Werkgroep diersporen

Nieuws van landschapsonderhoud



ina van zandwijk

"DE GROOTSTE KAMPEERWINKEL
VAN OVERIJSSSEL!"

4000M²



KAMPEER & OUTDOOR
REILING

Kampeer en outdoor Reiling
Loswal 2, 7772 TT Hardenberg
0523 260398, info@kampeerenoutdoorreiling.nl
www.kampeerenoutdoorreiling.nl



heijink



BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

MARKT 23 7772 AE HARDENBERG T 0523-261 392

Wij adviseren u graag
over uw verzekeringen,
uw hypotheek en bij
de aan- en verkoop
van uw woning!



VRIELING
ADVISEER

- Verzekeringen
- Makelaardij
- Hypotheken
- Bankzaken
- Pensioenen
- Arbodienst

Dedemsvaart | Hardenberg | Zwolle
0523 - 28 27 26 mail@vrieling.nl vrieling.nl

Kurk en Fineervloeren | Behang | Houten vloeren
Kamerbreed Tapijt | Meubelstoffering | Laminaat
Gordijnen en Raamdecoratie | Interieuradvies
Karpotten | Vinyl en Marmoleum

voor de totale woonbeleving...

Gramsbergerweg 62 Hardenberg
Tel: 0523 - 261 234
www.woonwinkelramaker.nl
info@woonwinkelramaker.nl



JUMPER
de diersuper



OVERWEG JUMPER HARDENBERG

www.overweghardenberg.nl

Hessenweg 17 | 7771 CH | Hardenberg | T. 0523-261684

PEARLE
OPTICIENS

Pearle Opticiens Hardenberg
Fortuinstraat 3a
Tel. (0523) 27 16 10

Herbers
T W E E W I E L E R S

MOLENPLEIN 4
HARDENBERG
TEL. (0523) 26 20 54



Voorwoord

Optellen of aftellen? HELP!



Het is lente en dat zie en hoor je aan alle kanten! Alles loopt weer uit, wat heeft de natuur een kracht en een pracht. Een nieuwe lente, een nieuw geluid? Veel vogels zingen zoals ze zijn gebekt, volledig herkenbaar. Dit nummer van De Hommel staat weer vol met wetenswaardigheden waar de werkgroepen mee bezig zijn. We zijn overgegaan (eigenlijk terug) naar een andere drukker en hopen dat alle kopij goed tot zijn recht komt.

Tijdens de laatste bestuursvergadering kwamen we er achter dat het toch wel een bijzondere tijd is voor ons IVN. Begin 1984 was de oprichting van onze IVN afdeling een feit en de snelle rekenaars onder ons zien dat we volgend jaar een jubileumjaar hebben! 40 jaar! Reden tot feest!?

Natuurlijk is het mooi om een jubileum te vieren, MAAR . . . Het is de vraag of dat gaat lukken. Drie van de vier bestuursleden vertrekken en zijn niet herkiesbaar. Een vereniging van rond de 300 leden mag toch niet zonder bestuur komen te zitten? Vieren of laten vieren??

Daarom doe ik een dringende oproep aan jullie om na te gaan wie bepaalde, niet moeilijke, bestuurlijke taken op zich kan en wil nemen. Juist in een tijd dat natuurwaarden en biodiversiteit onder druk staan is het belangrijk dat datgene dat geen eigen stem heeft wordt vertegenwoordigd. We zijn een bloeiende vereniging met actieve leden in de werkgroepen. We zijn een van de grootste IVN-afdelingen en een belangrijke poot onder De Koppel.

Daarom: Tellen we er jaren bij op of moeten we ons serieus bezig gaan houden met het aftellen? Dat is de vraag.

N.B. Kandidaten kunnen zich melden tot een half uur voor de ALV van 25 april. Graag eerder!

En dan nog iets. Bijna alle correspondentie gaat via e-mail. Wanneer je geen Nieuwsbrief hebt gekregen kortgeleden stuur dan het juiste e-mail adres door aan: secretariaat@ivnhardenberg.nl

Jan van Hoek

Colofon

De Hommel Afdelingsblad van de IVN afdeling Hardenberg / Gramsbergen.
28ste Jaargang, nummer 1-2023

Secretariaat: E-mail:
secretraat@ivnhardenberg.nl

Redactieadres: Markfluwerhof 2, 7694 DA Kloosterhaar E-mail: dehommel@ivnhardenberg.nl

Redactieleden: Cock en Jacqueline Slootweg, Aart Bentsink

Aan deze uitgave werkten mee:

Aart Bentsink, Jacqueline Slootweg, Jan van Hoek, Janny Leenheer, Jari en Lars Kampjes, Jeroen Lisser, Julian Overweg, Lotte Oogjes, Lydia de Waard-Levöleger, Marijke Hagg, Werkgroep Landschapsonderhoud, Wiebe Tolman.

Drukker: Gaasbeek Druk&Print

Inhoudsopgave

- 3 Voorwoord / Colofon / Inleveren kopij
- 4 Activiteiten binnen onze IVN afdeling
- 5 Agenda algemene ledenvergadering
- 6 Natuurlijk lezen
- 7 Lezen voor de kids / Vogelweetje
- 8 IVN Diersporenexcursie
- 9 Notulen overleg Plantenwerkgroep
- 10 Vrijwilliger van het jaar Landschapswerkgroep
- 11 Landschapsonderhoud Heideproject
- 12 Landschapsonderhoud Boomkwekerij
- 13 Paddentrek
- 14 Jaarverslag Paddenstoelenwerkgroep
- 15 Vogeljaaroverzicht 2022
- 16 Insectenwerkgroep
- 17 Een portret van....
- 18 Vechtrijk Gramsbergen / Struikelstobben
- 19 Een middagje op stap
- 20 Nestkastjes
- 21 Eerste poelsnip
- 22 Bestuur en werkgroepen

Inleveren kopij.

U kunt te allen tijde kopij inleveren.
Aantal woorden per artikel: 300 tot 400 woorden.
Graag foto's apart inleveren als JPG-bestand.
Mailadres: dehommel@ivnhardenberg.nl
De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden stukken in te korten of te wijzigen

Bij de voorpagina

Voorjaar. Foto: Ina van Zandwijk.

Activiteiten binnen onze IVN-afdeling.

Naast de activiteiten van de verschillende werkgroepen beginnen er zo langzamerhand ook weer afdelingsactiviteiten van de grond te komen.

De basis hiervoor werd gelegd in een overleg op 10 januari van dit jaar tussen de gidsen, de werkgroepcoördinatoren en het bestuur. De ideeën die daar op tafel zijn gekomen zijn voor een deel al geconcretiseerd en zelfs uitgevoerd, maar sommige onderdelen moeten nog uitgewerkt worden. Ideeën vanuit de leden zijn zeer welkom. Aankondiging van de activiteiten gaat via de nieuwsbrief, via facebook en de website van onze afdeling. Ook plaatsing in De Toren is een optie maar we krijgen geen garantie dat het artikel ook werkelijk geplaatst wordt. De aankondiging via uw actuele e-mailadres verdient de voorkeur.

“Onder het maaiveld”

De makers van De Nieuwe Wildernis en De Wilde Stad gaan ondergronds. De film Onder Het Maaiveld maakt het ongeziene gezien. De film inspireert en verwondert en geeft inzicht in de bodem.

Naast de wereld boven de grond bevolkt door planten, insecten en vogels, maar vooral door mensen, bevindt zich een tweede wereld: een ondergrondse gemeenschap van wortels, larven, wormen, schimmels, bacteriën, amoeben en geleedpotigen.

Het bestaan van deze wereld zal niemand verrassen, maar dat al het leven in die microkosmos druk met elkaar communiceert is ronduit verbazingwekkend. Er zitten meer levende wezens in één theelepel gezonde grond dan er mensen op aarde zijn. We staan op het punt om een grootste draai te maken in de geschiedenis van onze omgang met de natuur en onze bodem. We moeten wel. Boeren moeten om, consumenten moeten verstandiger leven, de industrie moet anders. Maar hoe pakken we dat aan? Hoe leren we verstandiger omgaan met onze bodem?

De film Onder het maaiveld laat zien wat er in het groot moet gebeuren door te focussen op de wereld om ons heen en de fascinerende wereld direct onder onze voeten. Eigenlijk heel bijzonder dat we elke dag over de natuur heen kijken die de basis vormt van ons bestaan op aarde.

De aanvraag om deze film voor onze leden te vertonen in de Bios in Hardenberg is positief beantwoord. We wachten nog op de definitieve bevestiging. Zodra de datum vaststaat krijgt u een bericht.

Overige activiteiten die nog in de planning staan o.a:

De sporenexcursie: zie verderop in deze Hommel.

Jodenbergje en de oude begraafplaats in Hardenberg (Mulopad). Al eerder gepland i.s.m. de historische vereniging maar door Covid geannuleerd.

Marker Wadden

Fietstocht voor en met leden (gepland op 22/7, nadere info volgt)

Rheezermaten.

Paddestoelen

Vogelexcursie

Collendoorn

Winterwandeling.

Uw ideeën voor activiteiten zijn welkom! Graag doorgeven via het secretariaat.
secretariaat@ivnhardenberg.nl



Beste collega IVN-ers.

Op **dinsdag 25 april 2023** a.s. houden wij onze algemene ledenvergadering.

Aanvang: 19.30 uur.

Plaats: De Koppel, te Hardenberg.

De agenda voor deze avond is als volgt:

1. Opening

2. Vaststellen agenda

3. Verslag van de vorige ledenvergadering d.d.

Het verslag van de vorige vergadering en een agenda liggen voor u klaar vanaf **19.15 uur**

4. Financieel verslag en begroting

Het financiële verslag wordt besproken.

5. Verslag kascommissie

6. Benoeming kascontrolecommissie

De kascommissie bestond dit jaar uit Jan Achteres en Jan Ruitenbergh

We vragen of ze het nog een jaar willen doen.

7. Bestuursverkiezing

Drie leden treden af en zijn niet herkiesbaar.

Jaap Muilwijk en Bertil Haring hebben al langer gediend door coronatijd en interim-tijd.

Jeroen Lisser gaat in de loop van het jaar verhuizen naar het buitenland.

De leden kunnen kandidaten voordragen. De voordracht door tenminste vijf leden dient schriftelijk, voor aanvang van de ledenvergadering, bij het bestuur te worden ingediend.

We stellen een klein bestuur voor van drie leden, waarbij de coördinatoren regelmatig mee vergaderen.

Het werk van de penningmeester is sterk vereenvoudigd doordat de contributie-inning nu via Procurios gaat.

8. Werkgroepen

De verslagen van de werkgroepen staan in De Hommel

9. Activiteiten in onze vereniging

1. Er is landelijk IVN beleid 'In veilige handen'. Voor het werken met kwetsbaren en kinderen is een VOG(Verklaring Omtrent Gedrag) vereist. Wij stellen voor om voor de Natuurgidsen een VOG aan te vragen, dat is gratis.

2. In overleg met de coördinatoren van de werkgroep Landschapsonderhoud gaan we om de tafel omtrent de ARBO-regels.

3. Het excursieprogramma staat in de Nieuwsbrief, op de website en op Facebook en kan worden aangevuld.

10. Rondvraag

11. Er zijn jubilarissen binnen onze afdeling! Zij worden persoonlijk uitgenodigd en in het zonnetje gezet.

12. Sluiting

Na de pauze:

Bart Visser van de gemeente Hardenberg zal ons iets presenteren over het belang van een document dat aangenomen is door de gemeenteraad: Het Programma Klimaat, Water en Biodiversiteit. Welke rol kunnen Natuurverenigingen hierbij spelen in onze gemeente? Een interessant onderwerp!

Wij verheugen ons op uw komst en hopen op veel inbreng van onze leden. Napraten kan onder het genot van een hapje en drankje.

Met vriendelijke groet,

Het bestuur.

NATUURLIJK LEZEN !

Een rubriek met mooie boeken, dikke en dunne boeken, kinderboeken, oud en nieuw door Aart Bentsink



Helaas kunnen wij i.v.m auteursrechten geen afbeelding plaatsen bij de boeken.

Annemarie van Diepenbeek: Diersporen Europa

Deze nieuwe Veldgids Diersporen Europa behandelt diersporen in de meest uitgebreide zin: loopsporen, wissels, vraatsporen en prooiresten, foerageersporen en voedselvoorraden, uitwerpselen en braakballen, vervellingen, nesten en hollen, modder- en zandbaden, schuur- en speelbomen.

De Veldgids Diersporen Europa is een compleet herziene en uitgebreide uitgave van de eerder verschenen Veldgids Diersporen en is daarmee de meest complete gids voor Europa, met ruim 700 foto's en meer dan 170 tekeningen. - Standaardwerk voor zowel beginners als gevorderden.

Uitgever : KNNV
ISBN : 9789050118286
Prijs : € 39,95

Luc Jehee, Mark van Veen: In het hart van het Overijssels Landschap

Hoe textielfabrikanten de Overijsselse natuur beschermden is een lang bewaard gebleven geheim.

De Twentse textielfabrikant Gerrit Jan van Heek jr. zag negentig jaar geleden al het belang van natuurbescherming en gaf de aanzet tot de oprichting van wat nu de provinciale natuurbeschermingsorganisatie Landschap Overijssel is. Tegelijk riep hij andere fabrikanten op om het karakteristieke landschap te behouden en zorgvuldig om te gaan met cultuurhistorische waarden.

In mei 1941, midden in de Tweede Wereldoorlog, lag er een masterplan en samen gaven de textielfabrikanten geld om dit te realiseren. Enige drang van Van Heek was daarbij wel nodig. Ze zochten naar gebieden die voor ontginningen het minst interessant waren, om zo de boeren te sparen. Zo groeide de industrie uit tot de grootste financier van het Overijssels Landschap.

Landschap Overijssel beheert nu negen gebieden die met de status Natura 2000 behoren tot de Europese topnatuur. Textielfabrikant werd grondlegger van topnatuur.

Luc Jehee is kenner van de natuur in Overijssel. Mark van Veen is insectenkenner, maar vooral toch een strateeg op het gebied van mens en natuur.

Uitgever : Noordboek
ISBN : 9789056159528
Prijs : € 29,90

Lekker Lezen voor Kinderen



Marion Billet: De Vogels, geluidenboekje

Jonge kinderen kijken graag in boeken, maar naar dit boekje kun je ook luisteren. Probeer het zelf maar! Een eerste kennismaking met vogels in woord, beeld én geluid.

Uitgever : Clavis Uitgevers
ISBN : 9789044815450
Prijs : € 13,95

Vechtdal: Het Uitleefboek

Ontdek het Vechtdal met dit Uitleefboek. Het boek staat vol opdrachten langs bestaande wandelroutes of op mooie stille locaties in het Vechtdal. Met dit boek leer je de omgeving op een verrassende manier kennen. In het bos, langs de Vecht, bij de Oldemeijer. Het boek is verkrijgbaar bij camping de Klashorst, Boekhandel Heijink en bij de Koppel, Kost maar € 10,-.

Vogelweetje: de heggemus (*Prunella modularis*)

Hoewel er uiterlijk wel enige gelijkenis is met de huismus, zijn beiden geen familie van elkaar. Ook de manier van voedsel opnemen verschilt aanmerkelijk. Zo is de huismus met z'n dikke snavel een echter zaadeter, terwijl de heggemus met z'n dunne snavel een typische vruchten- en insecteneter is. De heggemus is een vrij donker gekleurd en getekend vogeltje, die in de praktijk nauwelijks opvalt. Maar je hoort hem des te meer. Ook binnen de bebouwde kom van Hardenberg. In het vroege voorjaar hoef je niet lang op zijn prachtige liedje te wachten, want het is een van de eerste zangers na de wintermaanden.



Wiebe Tolman.

IVN Diersporenexcursie o.l.v sporenexpert Michel Grobbe

Onze vereniging kent sinds kort een werkgroep (dier) sporen in oprichting.

Mede door goede uitgaven van mooie veldgidsen de afgelopen jaren, zijn diersporen meer in de belangstelling gekomen. Ook gingen mensen er meer op letten in de hoop de wolf te spotten. In onze omgeving zijn ook sporen van de Otter regelmatig gespot. Vaak denken mensen bij de term sporen aan prenten (pootafdrukken), sporen is echter een verzamelnaam voor o.a poep, haren, braakballen, krabsporen, veegplekken etc.



Wij zullen gebruik maken van o.a de veldgids van Annemarie van Diepenbeek, maar ook de handige zakgids van Weylin tracking.

Zoek maar eens op You Tube en je ziet handige filmpjes om in het veld allerlei sporen te herkennen.

Behalve excursies (zie aankondiging elders in dit blad) hoop ik vaak met jullie erop uit te gaan en sporenonderzoek te doen. Ik zal via de Website en Facebook van de vereniging mededelingen doen omtrent activiteiten in de hoop dat zich een leuke werkgroep gaat vormen.

Voor info kun je mij bellen: Aart Bentsink: 06 14 7070 85

De IVN afdeling Hardenberg organiseert een middag met Michel Grobbe.



Hij is een toonaangevende expert op het gebied van spoorvolgen en spoorzoeken. Sporen zijn er in verschillende vormen, loopprenten, knaagsporen, vraatsporen, veeg-en krabplekken, poep.

Michel neemt ons deze middag mee en leert ons hoe wij sporen kunnen ontdekken, waar moet je op letten? Klopt het wat je ziet, past een spoor in de leefomgeving ?

Ook leer je kijken in welke richting b.v een ree heeft gelopen en hoe vers is een prent.

Zaterdag 6 Mei vertrekken wij om **14.00 uur** vanaf camping de Klashorst en de middag eindigt om ongeveer **16.30 uur**. De middag gaat onder alle weersomstandigheden door.

Er zijn geen kosten aan verboden. Zie ook de vermelding op de Facebook-pagina en de website van IVN Hardenberg.

Opgave bij Aart Bentsink 06 14 7070 85

Locatie: Camping De Klashorst , Rheezerweg 123 Diffelen

Notulen overleg plantenwerkgroep 14.00 uur 6 maart 2023 bij Janny Leenheer

Aanwezig: Janny, Hennie, Peter F., Rinie, Martha, Marijke
Peter S. heeft afgezegd. Herma kan alleen op donderdag.

De vraag is: zijn er nog meer werkgroepleden of ? Rene de groot, Tienes Bouwman, Gerry Kelder???

We hebben even een kort rondje voorstellen gedaan, omdat Hennie een nieuw lid is. Van harte welkom natuurlijk!

1. Wat is voor jou de reden om mee te doen met de plantenwerkgroep van het IVN?

ik vind het gezellig om met een groepje in de natuur te struinen

- ik wil meer planten leren kennen
- ik wil een gebied beter leren kennen
- ik wil de veranderingen in een gebied leren kennen
- ik wil graag de kenmerken van planten leren kennen door te determineren.

In feite was iedereen het wel met bovengenoemde punten eens.

Determineren blijft leuk, maar moet niet bij elke plant gebeuren. Dan gaat "het staan" te lang duren.

Martha wil wel weer de lijstjes maken en naar de app sturen. Henny zal als ze er bij is, de planten op waarneming.nl zetten.

2. Hoe vaak gaan we op pad? 1x per twee weken vanaf 14.00 uur in principe. Op wisselende dagen zodat iedereen de keuze heeft. Herma kan alleen donderdag. De dinsdag is in het algemeen minder geschikt. Voor Hennie is de woensdag en vrijdag lastig. Voor Rinie is de maandag lastig. En voor Marijke de donderdag.

3. Welke plekken gaan we bezoeken?

De volgende plekken zijn genoemd:

Poort van Drenthe bij de kleine Vecht.

Eerder Achterbroek

Junne

Bos bij de Krim

Loozensche Linie

Engbertsdijkvenen

Distelbelt

Het Vechtpark

Broeklanden

Bruinehaar

Witharen

Boswachterij Hardenberg

Gemeentebos

De Mui (in juni)

Landgoed Dickningen met holwortel e.d.

4. Hoe lang ongeveer mag een uitstapje duren? Meestal zo'n 2 uur. Bij een excursie verder weg langer.

5. Lijst van data vastleggen. Deze wordt doorgegeven aan het IVN.

We maken per maand 2 afspraken.

1. woensdag 22 maart 14.00 uur het Vechtpark. Afspreken bij de Koppel.

2. donderdag 6 april bij de poort van Drenthe. Martha zoekt uit waar we verzamelen.

6. Ik geef aan Nico Arkes door dat we niet meedoen aan Hardenberg buiten. De meeste mensen kunnen niet op 10 april. De genoemde activiteiten spreken niet aan en wat je doet, moet ook goed voorbereid zijn om mensen enthousiast te maken. Dat doen wij nu niet.

Marijke Hagg

Vrijwilliger van het jaar



Bij de werkgroep landschapsonderhoud is dit jaar Henk van Duuren vrijwilliger van het jaar geworden.

En dat allemaal door zijn tomeloze inzet binnen de groep en in de natuur. Hij bezorgd ons mooie reportages en tekst van onze klussen in bos en hei en voor een super verzorgd jaarlijkse uitje.

Uit handen van Gerard Timmerman ontvangt Henk in bijzijn van bijna de hele groep vrijwilligers van het landschapsonderhoud het certificaat en de bloemen .

Tekst en foto: Werkgroep Landschapsonderhoud



Rots en Water
programma

Zorgen

je kind wordt gepest, gaat met buikpijn naar school of is niet weerbaar genoeg, trainingen in kleine groepen of individueel.

Start op elk gewenst moment op verschillende locaties in de regio of bij u op school.

■ weerbaarheid ■ zelfvertrouwen ■ grenzen stellen



Michiel Stolper
06-162 43 443
info@stavastcoaching.nl
www.stavastcoaching.nl

Heideproject

Aan de rand van het Lariksbos, niet ver van de Stoetendijk, ligt een heideveld van bijna 2 hectare. In opdracht van Staatsbosbeheer werkt de natuurwerkgroep in dit gebied met als doel de heide de kans te geven gezichtsbepalend te zijn.

Het is een vrij ruig en grillig gebied met voornamelijk struikheide en op enkele plekken kraai- en dopheide. Door het gebied lopen diverse wissels waar reeën, vossen en dassen gebruik van maken. Deze habitat is vooral belangrijk voor reptielen zoals de zandhagedis, de levendbarende hagedis, de hazelworm de gladde slang, de ringslang en de adder.

Het huisvest bijzondere biodiversiteit die op weinig andere plekken zijn te vinden. Als we niets doen, dan groeit de heide dicht, want door de toename van meststoffen groeien de planten sneller en hoger. Het gebrek aan grazers geeft zaailingen van onder andere de braam, vogelkers, Amerikaanse eik, berk en grove den hier de kans om voeten in aarde te krijgen. Vooral de vogelkers en de braam overheersen en gaan snel woekeren.

Voor de werkgroep is het een mooie uitdaging om dit stuk heide te vrijwaren van bomen, struiken en grassen. Gewapend met zagen, schoppen, tangen en bosmaaiers wordt het gebied systematisch ontdaan van dit ongerief. De takken en ander afval worden aan de rand van het gebied opgetast en bieden onderdak aan allerlei insecten, schimmels, mossen e.d. en worden gebruikt door vogels om te nestelen. Hout van een geschikte dikte wordt op de gemeentewerkplaats verwerkt tot stookhout. Het is een uitdagend project en het resultaat is bevredigend.

Het besef is er wel dat zonder menselijke hulp deze heide het niet redt en daarom zal de werkgroep er met regelmaat terugkeren om dit bijzonder stukje natuur in al zijn glorie te laten bestaan.

Tekst en foto 's: Werkgroep Landschapsonderhoud



Boomkwekerij

De werkgroep natuuronderhoud verwijdert veel invasieve boomsoorten om zo bij te dragen aan het behoud van de biodiversiteit in de bossen. Het betekent dat er ruimte ontstaat voor nieuwe aanplant. Dat gebeurt ook wel, maar in onvoldoende mate. Jonge aanplant moet je het eerste jaar koesteren en, gezien de droge zomers, regelmatig van water voorzien. Gebeurt dit niet, dan sneuvelt de aanplant en ben je weer terug bij af.

In de maand januari zijn er, in overleg met de gemeente Hardenberg, beuken gepoot in het gemeentebos. Dit ter compensatie van de kap. Door gericht aan te planten ontstaat er een gezond en gevarieerd bos, waar op diverse plekken voldoende licht aanwezig is voor de struiken en planten. Het is een eerste aanzet tot een andere activiteit.



Als werkgroep willen we, hoe klein de bijdrage wellicht is, een poging wagen om in eigen beheer boompjes op te kweken en bij voldoende grootte, in overleg met onze opdrachtgevers, te planten in bos en/of bosranden. Uiteraard worden alleen inheemse soorten gekweekt zoals: es, esdoorn, eik, tamme kastanje, kastanje, beuk, hultst, vlier, els, hazelaar, berk, populier, wilg, linde, meidoorn, lijsterbes, iep, Spaanse aak.

In overleg met en uitgevoerd door de gemeente Hardenberg is er, op het terrein van de gemeentewerf, een perceel gereed gemaakt om boompjes op te kweken.

Als er particulieren zijn, die ons kunnen helpen aan pootgoed van een van de genoemde inheemse soorten, dan kan dit op de vrijdagmorgen gebracht worden naar de gemeentewerf aan de bosweg.

Tekst en foto's: Werkgroep Landschapsonderhoud



Paddentrek

Als met stijgende temperaturen de lente zich aankondigt, dan reageert de natuur hierop. Voor amfibieën is het de tijd om vanuit hun winterverblijf terug te keren naar de poelen.

De trek duurt ongeveer tot eind maart. Helaas worden veel kikkers en padden overreden bij het oversteken van autowegen. Om dit te voorkomen zijn op diverse cruciale plaatsen in Nederland tunnels gegraven. In de gemeente Hardenberg is vanaf de Beltenweg over een lengte van ongeveer 400 meter aan de Rheezerweg een oversteekplaats gerealiseerd. De padden kunnen daar zonder gevaar hun weg vinden naar de gebieden waar ze zich voortplanten. Via een betonnen afbakening worden ze naar de tunnels geleid. Om te voorkomen dat de padden over die omheining klimmen is het noodzakelijk dat obstakels, zoals takken en opgehoopt blad, worden verwijderd. De werkgroep natuuronderhoud klaart jaarlijks deze klus en zorgt er zo voor dat de padden en kikkers vrij baan hebben.

Tekst en foto's: Werkgroep Natuuronderhoud



Jaarverslag 2022, paddenstoelenwerkgroep

Doordat het zo droog was kwam in 2022 het paddenstoelenseizoen laat op gang, pas half september waren er weer volop paddenstoelen te zien.

Helaas werd het eind oktober alweer heel droog en volgde daarna al snel een periode met nachtvorst, en zoals de meesten van jullie wel weten, daar houden paddenstoelen niet van.

Toch was 2022 een geslaagd paddenstoelen jaar. We gingen tien keer op pad en bezochten totaal 8 gebieden rond Hardenberg en Ommen en we zijn een keer met een externe gids, Marian Jagers, naar de Lonnekerberg geweest. In totaal hebben we 229 soorten waargenomen plus 14 verzamelsoorten. Een verzamelsoort is een soort die in het veld en van de foto niet betrouwbaar van elkaar te onderscheiden zijn. We vonden drie zeer zeldzame soorten:



Bisschopsmuts (*Gyromitra influla*)

Het Russenpoederkelkje (*Calycina cruenta*) in het Arriër Koeland. Bisschopsmuts (*Gyromitra influla*) op de Lonnekerberg en Bonte dwerggrussula (*Russula versatilis*) in de Boswachterij Hardenberg.

Ook vonden we negen zeldzame soorten: In de Boswachterij Hardenberg: Okerbruine franjehoed (*Psathyrella bifrons*). Arriër Koeland: Oranje en Gele wasplaat (*Hygrocybe chlorophana* var. *Aurentica* en *chlorophana*), Knophaarschelpje (*Cellypha goldbachii*), Bundelknotszwam (*Clavulinopsis fusiformis*), Bleek staalsteeltje (*Entoloma lividocyanulum*) en de Kortstelelzenmelkzwam (*Lactarius cyathuliformis*).

Op de Lonnekerberg: Geelcellige poederparasol (*Cystolepiota cystidiosa*) en de Groenschubbige parasolzwam (*Lepiota grangei*).

Tekst en foto's: Lydia de Waard-Levöleger



Bleek staalsteeltje (*Entoloma lividocyanulum*)



Oranje wasplaat (*Hygrocybe chlorophana* var. *Aurentica*)



Gele wasplaat (*Hygrocybe chlorophana* var. *chlorophana*)



Knophaarschelpje

Vogeljaaroverzicht 2022

Het vogeljaar 2022 bracht ten opzichte van 2021 iets minder soorten. In totaal werden er 194 soorten waargenomen in de gemeente Hardenberg (199 in 2021). In deze tekst nemen we jullie mee in de meest noemenswaardige waarnemingen van 2021. Dit overzicht is opgesteld op basis van gegevens verkregen via ivnhardenberg.waarneming.nl, en de op deze site geldende zeldzaamheidsstatus van de benoemde soorten.

In 2022 werden er vele ganzen waargenomen in de gemeente Hardenberg. Op 23 oktober werd er zowel een dwerggans als een roodhalsgans waargenomen, respectievelijk bij Radewijk en bij De Krim. Ook werden er zeer waarschijnlijke taigarietganzen waargenomen. Deze soort blijft erg lastig met zekerheid op naam te brengen. Net als 2021 was 2022 een geweldig jaar op het gebied van steltlopers. De meest bijzondere soort die in de gemeente werd waargenomen betrof de poelsnip. Deze zeer zeldzame snip duikt maar zelden op in Nederland maar werd op de vroege ochtend van 18 juni ontdekt in de waterberging van de Broeklanden. In 2022 werden ook bokje, drieteenstrandloper, kleine strandloper en Temmincks strandloper waargenomen in de Gemeente. Dit zijn voor de gemeente zeer zeldzame soorten. In 2022 werden er meerdere reuzensterns waargenomen in de Gemeente. Deze soort werd in 2021 nog voor het eerst waargenomen in de gemeente Hardenberg. In het najaar werden twee nieuwe soorten waargenomen voor de gemeente Hardenberg. Op 2 oktober werden drie koereigers aangetroffen langs Het Lijntje in Bruchterveld. Deze landelijk zeldzame soort is met een opmars bezig in Nederland.

Op 18 november werd een Pallas' boszanger waargenomen in Baalderveld. Dit prachtige zangvogeltje liet zich een aantal dagen goed zien. De bladkoning, die sterke gelijkenissen vertoont met de Pallas' boszanger,



Pallas' boszanger

werd ook eenmaal waargenomen in 2022. Op 5 maart werd er een Europese kanarie gevangen op de Hoogenweg. Deze soort was nog niet eerder met bewijs gemeld in de Gemeente. In 2022 werden er ook meerdere kleine en grote barsijzen, grote kruisbekken en baardmannen waargenomen. In 2022 werden er twee hoppen waargenomen één in Radewijk en één in Kievitshaar nabij Balkbrug. Net als in de voorgaande jaren werden op de heide bij Hardenberg nachtzwaluwen gehoord. Op 18 augustus werd er nabij de Vecht bij Brucht een zwarte ooievaar waargenomen die overvloog. Op het gebied van roofvogels werden meerdere zeldzaamheden waargenomen in 2022. In de omgeving van Kloosterhaar werden weer de meeste van deze soorten waargenomen. Langs de welbekende Rauwbloksweg werd op 2 maart

een ruigpootbuiserd waargenomen. Op 21 april en 21 september werd er een velduil waargenomen langs dezelfde weg. Aan de andere kant van Kloosterhaar werden op 12 september twee roodpootvalken gezien. Eind april zat er een verzwakte oehoe in een tuin in Ebbenbroek. De vogel was niet geringd of gezenderd en is naar een opvang gebracht. De vogel is daar niet meer opgeknapt en doodgegaan. Bij De Vloelvelden van De Krim werd eenmalig een adulte man steppekiekendief waargenomen. Deze soort laat zich al voor de derde opeenvolgende jaar zien in de gemeente.

We bedanken iedereen voor de gemelde waarnemingen in 2022 en hopen op een vogelrijk 2023!

Tekst: Lars en Jari Kampjes. Foto: Jan ten Brinke



Grauwe Klauwier. Foto: Jan ten Brinke

Insectenwerkgroep:

In 2022 hebben we als insectenwerkgroep weer diverse activiteiten georganiseerd of onze medewerking verleend aan activiteiten van werkgroepen van diverse andere IVN-afdelingen.

Vanaf half maart tot en met half oktober hebben we maandelijks in de Rheezermaten onze inventarisaties voor nachtvlinders. Daarbij kijken we hoofdzakelijk naar macro- en micronachtvlinders, maar zien we ook veel andere insecten die hoofdzakelijk 's nachts op zoek gaan naar voedsel en soortgenoten om zich voort te planten.



Naaldkunstwerkje (Bisigna procerella)
Foto: Ron Gooselink

In de Rheezermaten komt de Triangelbladroller voor, een klein vlindertje dat naast een paar plekken langs de Vecht, nergens in Nederland voorkomt. Speciaal voor deze soort hebben we in juni een zoektocht georganiseerd. De soort lijkt het wat moeilijk te hebben doordat de waardplant Lange Ereprijs niet meer zo veel aanwezig is in de Rheezermaten. We hebben de Triangelbladroller gelukkig nog op een locatie bij het Engelandse bos gevonden en ook in de Rheezermaten werd er nog minimaal één gezien.

Ook hebben we onze hulp verleend aan de andere IVN-afdelingen waarmee we samenwerken. Zo zijn we vier keer bij een locatie bij Deventer geweest om daar te helpen met inventarisaties. Bij één van de avonden ontdekten we een Mistpalpmot, een soort die nog maar enkele keren in Nederland gezien is en nog niet in dat gebied bekend was. Tevens zijn we maandelijks bij de inventarisaties van de Gorsselsche Heide geweest waar IVN Zutphen onderzoek doet naar de nachtvlinders.

Zoals te lezen was in de vorige Hommel hebben we ook voor IVN-leden een nachtvlinderavond georganiseerd. Ten slotte hebben we ook nog een nachtvlinderavond bij De Vloelvelden van De Krim gehouden. Voor 2023 willen we net als de afgelopen jaren weer maandelijks een nachtvlinderinventarisatie houden in de Rheezermaten en daarnaast nog op een aantal interessante locaties in de Gemeente Hardenberg. Ook helpen we weer met inventarisaties van andere IVN-groepen. Ook zijn er ideeën voor activiteiten rond diverse soorten dagvlinders en willen we in het najaar weer een zoektocht organiseren naar bladmineerders, insectensoorten die als rups het bladgroen tussen de bladeren eten.

Tekst: Jari Kampjes
Foto: Ron Gooselink



Een portret van



Aan de rand van Hardenberg kom ik vandaag op een plek waar ik nog niet eerder geweest ben. Een smalle weg, dan weer links dan weer rechts en dan weer een bocht met als verrassing aan de rechterkant een oprijlaan. Hier woont Marijke Hagg. Het boerderijtje ligt verscholen in het groen en een enorme tuin met twee vijvers vraagt dagelijks hun aandacht.

Alles in de tuin wordt

hergebruikt. Maar we gaan eerst naar binnen. In de gezellige huiskamer vertelt Marijke dat ze op 20 Juni 1952 in Amsterdam is geboren, ze is de jongste en heeft een zus en vier broers. De natuur is bij Marijke al vanaf ze jong was een drijfveer om daar later iets mee te gaan doen. Na de lagere school volgt ze HBS B om daarna Biologie te gaan studeren, hierna volgt de studie Etiologie, wat onderzoek naar het gedrag van dieren betekend.

In Burgers dierenpark onderzoekt Marijke het krabgedrag van de chimpansees. Hierna heeft Marijke nog haar onderwijsakte gehaald. Ze vindt werk in Hardenberg en samen met Henk gaan ze op zoek naar een fijne plek om buiten te wonen. In 1982 rijden ze het erf op en vallen voor de fraaie grote bomen en de hazensporen. Het grote avontuur kan beginnen en ze maken er voor hun samen een fijne plek van. Omdat ze allebei natuurmensen zijn ontdekken ze nog iedere dag wat er zoal leeft en groeit om het huis, genieten van de seizoenen ook al gaat er veel mis. Op het erf in de bosjes waren twee reekalfjes geboren en de moeder maakte nogal eens een uitstapje naar de overkant. Omdat er veel te hard wordt gereden werd de moeder doodgereden. De twee kalfjes bleven achter in het bosje, Marijke zocht hulp bij de schapenboer en kreeg melkpoeder. Meerdere keren per dag dronken ze de melk om uiteindelijk hun eigen weg te kiezen. Sinds kort is Marijke coördinator van de plantenwerkgroep en via een app spreken ze af waar ze eens in de veertien dagen in een ander gebied op zoek gaan naar zeldzame planten. Ze is via Janny Leenheer lid geworden van het IVN. Marijke is erg actief, aan de lange afstandswandelingen in Europa samen met Henk heeft ze prachtige herinneringen. Evenals aan de tocht door het oerwoud op Costa Rica. Niet alleen de leeftijd maar ook het genieten van de natuur in eigen land doet Marijke beseffen dat er nog veel te doen is om de natuur op de juiste en meest ge-

zonde manier in stand te houden. Marijke neemt me mee naar achteren en in de serre pakt ze een dode zanglijster in haar hand, dit is al de tweede die tegen de ruit gevlogen is, zo zonde. In het begin hadden ze ook geitjes en kleine varkentjes, de varkentjes zijn uiteindelijk naar de zoon van Wiebe in Wielen gegaan. Marijke vertelt dat de familie waar ze de geitjes van hadden gekocht op een dag naar het darterende spul kwamen kijken. Er werd een stoel voor oma neergezet en de hele familie keek toe of alles wel goed ging, een onaangekondigde en grappige vertoning. Buiten is Henk de gesnoeiende takken aan het hakselen, in Amsterdam was hij al lid van het IVN en heeft toen de gidsencursus gedaan. Maar dat is al lang geleden. Marijke is een bezige bij, ze doet vrijwilligerswerk bij het Hospice en in het dorp zit ze bij het Noaberschap. Vergaderen over de twee maandelijkse gezamenlijk eten met de bewoners uit het dorp. Achter in de tuin staat een oude schuur en Marijke vertelt dat daar de eerste zonnestralen doorkomen een heerlijk plekje om s 'morgensvroeg een kopje thee te drinken. De schuur is aan twee kanten opengebroken en bovenin staat een uilenkast voor de kerkuil. Met die vreselijke storm was de kerkuil weggewaaid, maar aan de poepsporen is te zien dat hij weer terug is, Marijke is het liefst iedere dag buiten, momenteel is ze de keien rond de vijver opnieuw en hoger aan het rangschikken om overstromingen te voorkomen. De grote moestuin krijgt een nieuwe beplanting, meer bloemen door middel van zaad uit te strooien. Overal zijn leuke hoekjes en paden aangelegd. Er wordt flink gesnoeid om zo de tuin weer een nieuwe kans te geven om te groeien en te bloeien. Marijke blijft wel fit door het vele buiten zijn, maar ze geniet ervan en zou niet anders willen, de natuur heeft ons veel te bieden. Binnen slaapt een poes gemoedelijk op de bank, terwijl de andere ergens buiten loopt. Marijke heeft één grote wens, streven naar een gezondere wereld voor iedereen.



Jacqueline.



Vechtrijk Gramsbergen

Het waterschap Vechtstromen en de gemeente Hardenberg ontwikkelen een plan langs de Vecht van Gramsbergen tot aan De Haandrik. Het plan valt uiteen in meerdere delen: Stadsfront en Nevengeul.

Namens het IVN zit ik in de klanbordgroep. Ik heb me met name gericht op de inrichting rond de nevengeul. De nevengeulen worden door het waterschap aangelegd rond de stuwen om de waterorganismen de mogelijkheid te geven stroomopwaarts te komen, ook de soorten die niet tegen de harde stromen van een korte vistrap op kunnen zwemmen. Deze langere passages komen op termijn bij alle stuwen, ook in Duitsland. Dit is in het kader van het internationaal programma Swimway Vecht en deze geulen moeten een impuls geven aan het verbeteren van de waterkwaliteit (KRW). De waterinlaat van de nevengeul komt ten noorden van de stuw De Haandrik en de geul mondt uit in de Vecht ter hoogte van de Gouden Regenstraat. Achter verzorgingstehuis Welgelegen en school De Akker komt dan het Stadsfront met een haven(tje) in de uit te graven Vechtarm. Het onderdeel Gat van Joosten komt later aan de orde.

De grond tussen de Nevengeul en de Vecht is van het waterschap en is deels onderdeel van het Nationaal Natuur Netwerk (NNN), hier zijn beperkingen in het agrarisch gebruik. Voor de helderheid: het is geen Natura2000 gebied. Het agrarisch gebruik moet Natuur inclusief zijn. Door een Zienswijze in te dienen heeft het IVN specifiek aandacht gevraagd om kansen voor Biodiversiteit te benutten en wel voor de steenanjer (zwolse anjer, vechtanjer) en tijm. Deze soorten verlangen wat hogere, drogere zandige gronden. Medewerking is toegezegd en met twee ecologen van het waterschap hebben we enkele hoger liggende gebieden geselecteerd. Daar wordt de teelaarde afgegraven en er komt gebiedseigen voedselarme zand uit de te graven nevengeul voor terug. De doorstroming bij hoog water mag niet worden belemmerd! De steenanjer zal als icoon van het Vechtdal weer meer zichtbaar worden. Het Wim Wolthuis wandelpad zal langs de Vecht blijven, zodat er van het gebied kan worden genoten. Het plan is om bij de Geerdijk, naast de spoordijk, een vogelkijkpunt te realiseren.

Bij dezen vraag ik de Plantenwerkgroep deze zomer zaden van de steenanjer en tijm te verzamelen om die in de herfst als strooisel uit te kunnen zaaien. Bij dit hele proces werk ik samen met Theo de Kogel van het Groen Platform Vecht.

Jan van Hoek

Struikelstobben?



Regelmatig lopen we een rondje bij landgoed Beerze. Vooral wanneer het niet zulk mooi weer is. We beginnen aan de kant met de hoogteverschillen en volgen het smalle pad tussen de bomen door, de specht roffelt en letten op dat we niet struikelen over de wortels die na al die regenval steeds hoger komen te liggen, het zand spoelt weg. We steken de weg over naar de overkant en gaan daar het bos weer in, allerlei vogelgeluiden geven ons een gevoel van een beetje voorjaar. Een aantal weken waren wij hier door ziekte niet geweest en toen we langs het open veld liepen deden we een schokkende ontdekking. Een zestal

dikke gezonde bomen waren omgezaagd en het rare is dat ze de dode bomen hebben laten staan. Misschien ligt het aan mij maar ik snap die logica niet. Waarom? Je kunt van alles bedenken. We willen een groenere wereld, stenen eruit en bomen en struiken erin. Het kan ook nog zo zijn dat het een springparcours is, van de ene stobbe naar de andere springen, dat houd je fit. Net als bij een stadswandeling struikelstenen volgen, maar dan anders. Wij lopen liever in een groene wereld, en nu maar hopen dat ze niet kleiner wordt.



Buitengroetjes Jacqueline.

Een middagje op stap met natuurliefhebber Marinus

Door: Lotte Oogjes, 20-12-22

Marinus (80) is elke dinsdagmiddag en vrijdagochtend te vinden in Hardenberg bij het Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid (IVN) of zoals hij het zelf graag noemt “bij mijn bosvriendjes”.



Marinus Oogjes

De vrijwilligers houden zich bezig met natuuronderhoud, het onderhouden van nestkasten en het beschermen van paddenstoelen, padden en amfibieën, planten, vogels, nachtvlinders, bijen en nog meer. De groep, bestaande uit ongeveer 30 gepensioneerde leden, is een gezellige groep die een passie voor de natuur deelt. Als je een keer niet kan is dat niet erg. “Wij kijken elke keer hoeveel man er is. Als je niet kan, dan hoeft je je ook niet af te melden.”

In 1995 ontstond de natuurwerkgroep en Marinus is een van de langstzittende vrijwilliger. Vanuit het IVN werd achterstellend werk gevonden zoals vijvers die aan het dichtgroeien waren, heide die overwoekerd werd door boompjes en het ontstonden van zaailingen, zoals bomen die zijn ontstaan uit gevallen eiken of bessen.

Vanuit de gemeente, Staatsbosbeheer en landschap Overijssel krijgt het IVN opdrachten waar zij zich mee bezig gaan houden. “De opdrachten die we krijgen zijn heel verschillend. Soms zagen we hout voor klanten, een andere keer zorgen wij dat de paden in het bos vrij gemaakt worden

en weer een andere keer houden wij ons bezig met het maken van nestkastjes die verspreid staan in het bos.” We waren op locatie De Steenuil en deze middag bestond voornamelijk uit het zagen van hout wat verkocht wordt aan klanten. Iedereen mag zelf kiezen wat hij op dat moment wil doen. “De een zaagt hout, de ander maakt schoon en weer iemand anders gaat repareren”. Dat laatste is iets wat Marinus het liefste doet. Het leukste vindt hij om zagen, kettingen en vogelhuisjes te repareren.

Marinus laat de werkplek en het bos eromheen zien. Als je hem hoort praten merk je duidelijk dat hij een hart voor de natuur heeft en daarnaast heeft hij er ook nog eens veel kennis over. Dat laatste wordt wel duidelijk als hij mij vertelt over verschillende bomen, planten en dieren. Ook heeft hij zich dit jaar maar liefst 255 uur ingezet voor de natuurwerkgroep.

Bovenstaand artikel kregen we toegestuurd door Lotte Oogjes, kleindochter van Marinus Oogjes.

Welkom

Onze nieuwe IVN leden

Dhr. W. Kramer, Hardenberg

Dhr. J. Mulder, Hardenberg

Mevr. A. van den Berg, Hardenberg

Nestkastjes

Toen ik in 2008 als tuinvrijwilliger begon bij het Hospice in Hardenberg hingen er 3 nestkastjes opgehangen door WiebeTolman.

Twee waren nooit bezet en eentje die hing aan een sierappel werd ieder jaar bezet door pimpelmeesjes. Juist die boom stond op zicht vanaf het raam van de huiskamer, zodat de bewoners ervan konden genieten.

Afgelopen jaar werd het Hospice uitgebreid en moest tot ons grote verdriet de boom weg. Helaas!

De verbouwing is ondertussen gereed en heb ik, nu het tuin- en broedseizoen een beetje op gang is gekomen, de leden van de nestkastengroep gevraagd om nestkasten.

Marinus Oogjes had er twee en Joke Soer had nog een gebruikt exemplaar. Afgelopen maandagmorgen (13 maart 2023) kwam Marinus en samen hebben we de kastjes opgehangen. Jammer genoeg niet aan de kant van de huiskamer, want daar is geen boom meer, maar aan de voorkant van het huis waar drie oudere bomen staan.

En nu maar wachten op de eerste bewoners.

Janny Leenheer.



Eerste Poelsnip voor de gemeente Hardenberg: 18 juni 2022.

Na weer een nachtvindersessie in de Rheezermaten (onderzoek Insectenwerkgroep IVN Hardenberg / Nachtvinders Oost-Nederland / Staatsbosbeheer) besloot ik er een zoogdierronde achteraan te plakken. Het was 'nog maar' 03:20 en de batlogger en warmtebeeldcamera gaan standaard mee met het nachtwerk. Rustig rijdend/stoppend met de auto registreerde ik de hazen en reeën voor het atlasproject van onze Zoogdierwerkgroep. Toen rond vieren de eerste vogels zich lieten horen ging de zoektocht over in een vogelronde.

Rond zessen kwam ik uit bij Waterberging de Broeklanden waar je vanuit de auto (als mobiele schuilhut) goed de aanwezige vogels kan bekijken. Vooraan stond een snip die de aandacht trok. De manier van bewegen en de houding weken af van Watersnip *Gallinago gallinago* (die ik ook niet associeerde met die tijd van het jaar). De kleedkenmerken gecontroleerd hebbende kwam ik tot de voorzichtige conclusie dat het een Poelsnip *Gallinago media* zou kunnen zijn (een soort waar ik nog geen ervaring mee had). Na de waarneming gedeeld te hebben via Whatsapp kwam al snel de bevestiging. Poelsnippen zijn een echte zeldzaamheid bij ons: het betrof pas het 56e exemplaar voor Nederland! Vanuit het hele land kwamen die dag vogelaars (meer dan honderd).

Meer foto's (en video's) van de Poelsnip: <https://waarneming.nl/observation/245854640/>
Geïnteresseerd in de activiteiten van de Zoogdierwerkgroep of Insectenwerkgroep (een keer mee op stap schept geen verplichtingen; hetzelfde geldt voor 'officieel' aansluiten)? Zie het werkgroepsoverzicht in de Hommel met wie je contact kan opnemen.

Tekst en foto's: Julian Overweg.



Het bestuur en werkgroepen

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid
(ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 40062389)

Samenstelling bestuur

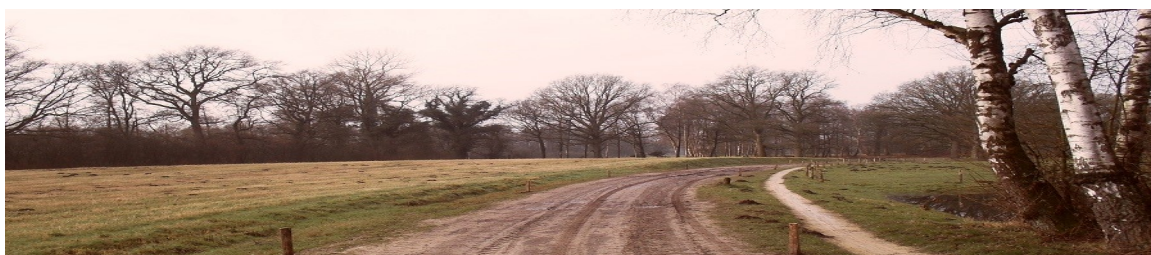
Voorzitter / dagelijks bestuur	Jan van Hoek
Secretaris / dagelijks bestuur	Jeroen Lisser
Penningmeester / dagelijks bestuur	Bertil Haring
Algemeen lid	Jaap Muilwijk

Ledenadministratie: Janny Leenheer
e-mail: ledenadministratie@ivnhardenberg.nl

Redactieadres De Hommel: Markfluwerhof 2, 7694 DA Kloosterhaar
e-mail: dehommel@ivnhardenberg.nl

Afdelingssecretaris: Jeroen Lisser
e-mailadres IVN afdeling: secretariaat@ivnhardenberg.nl

Website: www.ivnhardenberg.nl



Actieve Werkgroepen van IVN Hardenberg/Gramsbergen

In de loop van de jaren zijn er heel wat werkgroepen actief (geweest). Dat was best boeiend. Nu nog actieve werkgroepen zijn met de volgende coördinatoren:

Landschapsonderhoud:	Marinus Benning en Gerard Timmerman
Insecten en nachtvlinders	Julian Overweg en Jari Kampjes
Paddenstoelen	Lydia de Waard-Levöleger
Planten:	Marijke Hagg
Zoogdieren:	Tirza Wesseling
Excursies:	Jaap Muilwijk
Website en Facebook:	Jeroen Lisser
Nestkasten:	<i>Zelfsturend? Fam Lambers wordt nog vervangen?</i>
Redactie De Hommel:	Cock en Jacqueline Slootweg, Aart Bentsink
Jeugd:	Meestal in samenwerking met De Koppel

Wanneer er activiteiten zijn van bepaalde werkgroepen zijn de leden van harte uitgenodigd om eens mee te lopen/doen. Andere werkgroepen waren vooral initiatieven van bepaalde personen die daar nu minder of niet meer mee bezig zijn, vb Padden, er zijn vaste schermen geplaatst langs de Rheezerweg. Wie een nieuwe activiteit wil opzetten krijgt de steun van het bestuur.

www.misker.nl



Twee ijzersterke
merken onder
één dak



Autobedrijf Gebr. Veurink
Rheezeweg 40a
7771 TG Hardenberg
0523-264456
www.autoveurink.nl



Bakkerij Slatman

Bruchterweg 67
Hardenberg

Anerveenseweg 34
Ane/ Gramsbergen



"Bloemenhuis
Linz"

Voorstraat 46 - Hardenberg - Tel. 0523 - 26 35 53
info@bloemenhuislinz.nl - www.bloemenhuislinz.nl



Voetsalon Lianne

*Medisch en oncologisch
voetzorgverlener*

Lianne Dijkstra

Orionlaan 8

7771 EK Hardenberg

0523-263025

www.voetsalonlianne.praktijkinfo.nl

welKOOP

Lange Spruit 11, 7773NE Hardenberg
Tel. (0523) 271 969



Hout voor de haard

Prijzen per 1 januari 2023

Bel voor informatie en prijzen: Bert Tip, 0523-166474.

Cat. A Cat. B Cat. A Cat. B

1 m3 1 m3 1 ½ m3 1 ½ m3

Categorie A: Eik, Beuk, Am. Vogelkers, Acacia, Fruitboom.

Categorie B: Els, Populier, Es, Berk. Iep, etc.

IVN-lid € 65,00 € 55,00 € 95,00 € 85,00

Derden € 70,00 € 60,00 € 105,00 € 90,00

Afhaalpunt: "De steenuil", Bosweg te Hardenberg

Bezorgen aan huis (gestort geleverd) per vracht:

Hardenberg € 10,00, Gramsbergen, Dedemsvaart € 15,00

Zolang de voorraad strekt



Iedere natuurliefhebber is welkom Lid worden van IVN Hardenberg-Gramsbergen?

Met ingang van 1 januari 2023 ontvangen de leden 3 x per jaar ons afdelingsblad "De Hommel". Daarnaast ontvangt u 4 x per jaar het blad "Mens en Natuur" van het landelijke IVN. Leden kunnen gratis meedoen met onze excursies en verenigingsactiviteiten. De contributietarieven: € 24,00 voor leden, huisgenoot-leden en jeugdleden € 6,00, donateurs € 10,00 per jaar. Het lidmaatschap duurt minimaal één jaar. Het lidmaatschapsjaar loopt van de datum van inschrijving tot één jaar daaropvolgend. Het wordt automatisch met een jaar verlengd. U kunt het lidmaatschap tot een maand voor het lidmaatschap afloopt opzeggen. Dat kunt u doen bij het landelijk IVN t.a.v servicedesk, PB 20123, 1000 HC Amsterdam of bij Janny Leenheer, ledenadministratie@ivnhardenberg.nl E-mail adres: ledenadministratie@ivnhardenberg.nl Ons IBAN bankrekeningnummer is: NL24 RABO 0384977006.